

BÀI THƠ NHÃN LÀ CỦA AI ?

Lê-Thụy-Chi Tổng Hợp

"NHÃN" không phải là thơ của Võ Nguyên Giáp
mà là thơ của Hòa thượng Kim Cương Tử hay là Tử An
Trần Lê Nhân ?!

Mấy năm trước tôi có đọc bài thơ “*Nhãn*”, ghi rõ tác giả là Đại tướng Võ Nguyên Giáp và được biết nhiều anh em cựu chiến binh cũng rất thích. Nội dung bài thơ như sau:

Nhãn

Có khi *nhãn* để yêu thương
Có khi *nhãn* để tìm đường tiến thân
Có khi *nhãn* để chuyển vận
Thiên thời địa lợi nhân tâm hiệp hòa
Có khi *nhãn* để vị tha
Có khi *nhãn* để thêm ta bớt thù
Có khi *nhãn* tỉnh giả ngu
Hơn hơn thiệt thiệt đường tu ai tường
Có khi *nhãn* để vô thường
Không không sắc sắc đoạn trường trần ai
Có khi *nhãn* để tăng tài
Khôn khôn dại dại nào ai tránh vòng?
Có khi *nhãn* để khoan dung
Ta vui người cũng vui cùng có khi
Có khi *nhãn* để tăng uy
Có khi *nhãn* để kiên trì bền gan
Có khi *nhãn* để an toàn
Có khi *nhãn* để rõ ràng đúng sai
Bạn bè giao thiệp nào ai?
Có khi *nhãn* để kính người trọng ta

Kể ra cũng khó đó mà Chữ tâm chữ *nhẫn* xem ra cũng gần

Đọc bài thơ “*Nhẫn*”, nhiều người rất tâm đắc và cho là “tuyệt tác”. Nhưng cũng có nhiều người băn khoăn, nghi ngại với một số câu như: “*Có khi nhẫn để tăng uy, có khi nhẫn để tăng tài, có khi nhẫn để tìm đường tiến thân...*”.

Đại tướng **Võ Nguyên Giáp**, người học trò xuất sắc của Chủ tịch Hồ Chí Minh, trọn đời ghi nhớ và thực hiện lời dạy của Bác: “*Dĩ công vi thượng*” thì **khẩu khí toát ra không thể như trong bài thơ “*Nhẫn*”**. Với băn khoăn này, mấy năm trước nhân một buổi họp mặt CCB Điện Biên Phủ tại TP.HCM, tôi có tìm gặp anh Hoàng Minh Phương – nguyên trợ lý của Đại tướng Võ Nguyên Giáp, và đưa bài thơ cho anh em. Xem xong, anh Phương lúc đó còn bận điều hành buổi họp mặt nên vội trả lời tôi một cách ngắn gọn: “*Đại tướng Võ Nguyên Giáp chưa bao giờ làm bài thơ như thế!*”.

Sau khi Đại tướng qua đời, với tấm lòng ngưỡng mộ, kính yêu và thương tiếc Đại tướng, bài thơ “*Nhẫn*” càng được lan truyền rộng rãi. Quả thật đây là một bài thơ hay, nhưng trong lòng tôi vẫn cảm thấy chưa yên tâm, bởi như đã nói ở trên, một số câu trong bài “*Nhẫn*”, ở một góc độ nào đó khiến người ta nghĩ rằng không phải là cốt cách của Đại tướng. Vì vậy, một lần nữa tôi lại hỏi anh Phương qua điện thoại thì được anh trả lời rằng, ***bài thơ “*Nhẫn*” là của Hòa thượng Kim Cương Tử.***

Đáng tiếc là anh Hoàng Minh Phương đã đột ngột từ trần trước tết Giáp Ngọ 2014 không lâu, nên ý định trao đổi kỹ hơn về tác giả bài thơ “*Nhẫn*” của tôi đã không thể thực hiện.

Tôi xin được bày tỏ một chút ý kiến riêng cùng với những gì được biết, được nghe từ Đại tá Hoàng Minh Phương, nguyên trợ lý của Đại tướng Võ Nguyên Giáp, Phó Ban thường trực Ban liên lạc chiến sĩ Điện Biên Phủ tại TP.HCM. Rất mong quý vị am tường về bài thơ “*Nhẫn*” xin chỉ giáo thêm xuất xứ của bài thơ này để bạn đọc và những người yêu thơ hiểu đúng.

HOÀNG VĂN HIẾN

Nguồn:<http://www.quandany.com/Khac/Tintucmoi/tabid/107/smid/657/ArticleID/1282/Default.aspx>

Kỷ niệm về bài thơ chữ nhĩn

Cũng đã lâu lâu rồi. Bây giờ thì tôi cũng không còn nhớ là vào năm tháng nào nữa. Lần ấy, tôi có đến thăm một thầy giáo dạy văn. Tôi thấy nhà thầy có treo một bài thơ chữ nhĩn, viết trên một tờ giấy tờ rô ki khô lớn. Bài thơ được viết nắn nót bằng mực tàu. Nguyên văn gồm bốn câu thơ lục bát :

Có khi Nhĩn để yêu thương
Có khi Nhĩn để liệu đường lo toan
Có khi Nhĩn để vẹn toàn
Có khi Nhĩn để chớ tàn hại nhau
Tử An Trần Lê Nhân

Và thầy còn giải thích đây là bài thơ do ông Trần Lê Nhân viết nhân một dịp mừng thọ Đại tướng Võ Nguyên Giáp. Tôi đứng coi lầm nhảm đọc và thấy khá tâm đắc. Bởi mỗi câu thơ lại giải thích một mặt ý nghĩa của chữ “nhĩn”. Câu thứ nhất “*nhĩn để yêu thương*” thì “nhĩn” có nghĩa là “nhường nhịn bao dung”. Ở khía cạnh này “nhĩn” là biểu hiện của lòng yêu thương. Câu thứ hai “*nhĩn để liệu đường lo toan*” thì “nhĩn” lại là “sự kín đáo sâu sắc của mưu cơ”. Nói cụ thể hơn là phải biết dấu mình để tạo thời cơ và đợi thời cơ. Câu thứ ba “*nhĩn để vẹn toàn*” thì tôi hiểu cả ở hai khía cạnh “bảo toàn lực lượng của quân ta” và “bảo toàn sự tồn tại của cá nhân mình”. Và câu thứ tư “*nhĩn để chớ tàn hại nhau*”, tôi hiểu là giữ gìn đoàn kết nội bộ, không để xảy ra bạo lực trong

cuộc tranh giành quyền lực giữa các phe phái. Nhưng bao trùm lên nhất, cốt lõi nhất của chữ “nhân” vẫn là “*nhường nhịn, bao dung và khôn khéo*”. Lúc ấy tôi nghĩ là cụ Trần Lê Nhân đã căn cứ vào cuộc đời của Đại Tướng để đúc rút ra mấy câu thơ rất súc tích này.

Mấy ngày nay, nhân sự kiện Đại Tướng qua đời, có rất nhiều luồng thông tin bình luận về cuộc đời Đại Tướng. Đối với một nhân vật lỗi lạc như Đại Tướng thì lịch sử còn phải bàn luận dài dài. Dù sao thì tình cảm của nhân dân vẫn là phần thưởng cao quý nhất và cũng là sự đánh giá công bằng nhất.

9/10/2013

Đỗ Đình Tuân

Nguồn: <http://dodinhluan.blogspot.com.au/2013/10/ky-niem-ve-bai-tho-chu-nhan.html>

Để biết thêm về tác giả bài thơ chữ “nhân”

30 Tháng Ba 2010 7:00 SA

NGUYỄN MINH TUÂN

Sau ngày toàn quốc kháng chiến, đại gia đình **Từ An** tiên sinh có tản cư về vùng Mỹ Đức - Hà Đông quê tôi và ở ngay trong nhà cha tôi. Hàng ngày, từ khoảng năm 1947-1949, con cháu đại gia đình hai bên đều được cụ cử Trần Lê Nhân dạy học chữ Quốc ngữ và chữ Hán. Tôi may mắn được làm học trò Thầy từ đó.

Cụ cử **Tử An Trần Lê Nhân (1888-1975)** người làng gốm sứ Bát Tràng, từng làm quan đốc học tỉnh Hưng Yên; đồng soạn giả *Cổ học tinh hoa*; tác giả của nhiều bài thơ Nôm rất hay. Vốn là bạn học thân thiết với cha tôi, cùng làm quan, và sau đó trở thành thông gia... nên tôi có dịp tiếp xúc với ông khi còn rất nhỏ.

Sau ngày toàn quốc kháng chiến, đại gia đình Tử An tiên sinh có tản cư về vùng Mỹ Đức - Hà Đông quê tôi và ở ngay trong nhà cha tôi. Hàng ngày, từ khoảng năm 1947-1949, con cháu đại gia đình hai bên đều được cụ cử Trần Lê Nhân dạy học chữ Quốc ngữ và chữ Hán. Tôi may mắn được làm học trò Thầy từ đó.

Chữ Nhân.

Suốt cuộc đời, tôi cố gắng học và làm theo những điều thầy dạy và luôn thấy những lời thơ đó là “khuôn vàng thước ngọc” để tu dưỡng hàng ngày cũng như truyền bảo cho con cháu mai sau. Tôi xin ghi lại ba bài thơ Nôm của thầy tôi.

NHÃN

*Có khi nhĩn để yêu thương
Có khi nhĩn để liệu đường lo toan
Có khi nhĩn để vẹn toàn
Có khi nhĩn để chớ tàn hại nhau.*

NHƯỜNG

*Đường đời dễ cũng nên nhường
Nhường người một bước rộng đường ta đi
Xem ra cũng chẳng thiệt gì
Lại còn hơn được kẻ vì người yêu.*

ĐẠO VỢ CHỒNG

*Giữ cho nhau mạnh, nhau lành
Ở cho nhau được tâm tình yên vui
Gây cho nhau phẩm cách người
Làm cho nhau được để đời tiếng thơm.*

Thầy tôi thường dùng những câu trong Danh ngôn - Danh lý của các bậc hiền minh để dạy học trò hiểu rõ thêm các tầng nghĩa, câu chữ trong

bài thơ của thầy. Khi giảng về chữ “nhẫn”, thầy đã lấy lời của Hoàng Thạch Công để dẫn dắt:

*Không gì giỏi bằng hay bàn
Không gì yên bằng hay nhẫn (thần nhiên)
Không gì hơn bằng người có đức
Không gì sướng thân bằng làm lành.*

Thầy tôi còn dạy: *Phải gồng mình lên để nhẫn, vẫn ẩn ức trong lòng mà nhẫn... thì làm sao nhẫn cho được.* Cho nên, theo thiền ý của tôi, “nhẫn” ngoài nghĩa nhẫn nhịn, chịu đựng; còn có nghĩa *thần nhiên*.

Nguyễn Minh Tuấn

Nguồn: <http://honvietquochoc.com.vn/bai-viet/3061--bit-thm-v-tc-gi-bi-th-ch-nhn.aspx>

Tổng Hợp: Lê-Thuy-Chi

Ngày 25/10/2016

www.vietnamvanhien.net

